

Regelverket for selvkost i kommunene og beregning av gebyr

Orientering til Kontrollutvalget 15.juni 2026

Hva er selvkost?

Selvkostprinsippet innebærer at gebyrer kun dekker kommunens faktiske kostnader ved tjenesteproduksjon.

Kommunen kan ikke ta ut overskudd eller bruke gebyrinntekter til andre formål enn tjenesten.

Selvkostregelverket skal sikre rettferdige og forholdsmessige gebyrer basert på reelle kostnader over tid.

Kommunen må ha god økonomistyring, nøyaktige beregninger og tydelig dokumentasjon.

Lovgrunnlaget for selvkost - Kommuneloven

Kapittel 15. Selvkost

§ 15-1. *Beregning av selvkost*

Hvis det er fastsatt i lov eller forskrift at kommunale eller fylkeskommunale gebyrer ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten, skal selvkost beregnes i samsvar med andre til fjerde ledd.

Samlet selvkost for en tjeneste skal tilsvare merkostnaden ved å yte tjenesten.

Samlet selvkost skal fastsettes ut fra følgende prinsipper:

- a. Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.
- b. Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnede rentekostnader.
- c. Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om beregning av selvkost og gjøre unntak fra tredje ledd.

Lovgrunnlaget for selvkost forts.

Nasjonal selvkostforskrift

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-11-1731>

Forskriften gir detaljerte regler om kostnadsberegning, kapitalkostnader og dokumentasjonskrav ved selvkost.

Særlovgivningen gir hjemmel for selvkost på følgende tjenesteområder

Plan- og bygningsloven: Plan-, dele- og byggesak

Lov om eiendomsregistrering (matrikkelloven) og Forskrift om eiendomsregistrering (matrikkelforskriften): Kart og oppmåling

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg: Vann og avløp

Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven): Feiing

Forurensingsloven: Forurensingssaker, herunder tilsyn med private avløpsanlegg

Lokale forskrifter

Forskrift om gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkellova

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2022-10-20-2480>

Forskrift for husholdningsavfall (renovasjonsforskriften)

https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2020-12-16-3115/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

Forskrift om vann- og avløpsgebyr

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2017-10-05-2515>

Forskrift om saksbehandlingsgebyr etter havne- og farvannsloven

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2025-03-13-1240>

Forskrift, gebyrer, saksbehandling, kontroll og tilsyn etter forurensningsregelverket

Til sluttbehandling i formannskap og kommunestyre i juni 2026.

Forskrift for feie- og tilsynsgebyr

Til behandling i formannskap og kommunestyre i juni 2026, for utlegging til høring og off ettersyn .

I tillegg har vi bl.a følgende veiledere

Veileder til den nasjonale selvkostforskriften

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6833f61fe994424f84ce295bc99359e7/veileder-til-selvkostforskriften-versjon-til-publisering-host-25.pdf>

Veileder for beregning av selvkost og gebyrforskrift i byggesaker

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-for-beregning-av-selvkost-og-gebyrforskrift-i-byggesaker/id2869042/?ch=1>

Hva inngår i selvkost?

Direkte kostnader

Direkte kostnader inkluderer lønn, materialer, energi og kjøp av eksterne tjenester *knyttet til tjenesteproduksjon*.

Indirekte kostnader

Indirekte kostnader består av andel av eksempelvis administrasjon, økonomi, personal og IKT.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnader inkluderer avskrivninger og kalkulatorisk rente, som reflekterer anleggenes levetid.

Hva inngår ikke i selvkost?

- Kostnader uten direkte eller indirekte sammenheng med tjenesten skal ikke belastes brukerne.
- Overskudd fra en tjeneste kan ikke dekke underskudd i andre tjenester eller kommunal drift (krysssubsidiering).
- Brukerne skal ikke betale for ineffektiv drift eller dårlig økonomistyring.

Selvkost budsjett og regnskap

- Selvkostbudsjettet og regnskapet sikrer at gebyrene samsvarer med faktiske kostnader for de kommunale selvkosttjenestene.
- Viser kostnader, fordeling og kapitalkostnader og kommer i tillegg til ordinært kommuneregnskap.
- Beregningene skal være forståelige og kunne kontrolleres i ettertid av revisjon og tilsynsmyndigheter.

Selvkostfond

- Selvkostfond sikrer stabile og forutsigbare gebyrer ved å håndtere over- og underskudd over tid.
- Overskudd settes på bundet fond, mens underskudd dekkes inn ved bruk av fond evt fremtidige justeringer.
- Avvik skal utjevnes innen et visst antall år for å opprettholde selvkostprinsippet over tid – dette kalles *generasjonsprinsippet*.

Saldo på selvkostfondene pr 01.01.2026

Selvkostområde	Saldo fond pr. 01.01.2026
Byggesak	Kr 431 528
Plansaksbehandling	Kr 77 079
Kart og oppmåling	Kr 43 607
Feiing og tilsyn	Kr 0
Vann	Kr 4 746 324
Avløp	Kr 2 630 848

Gebyrnivå – sammenlignet med nabokommuner (2025-tall)

Gebyr	Hitra	Frøya	Heim	Orkland	Ørland	Smøla	Nærøysund
Byggesak (Enebolig/fritidsbolig)	Kr 25 410	Kr 30 944	Kr 28- 30.000	Kr 33 015	Kr 28 000	Kr 17 600	Kr 18 750
Plan (privat planforslag)	Kr 78 020	Kr 75 534	Kr 107 070	Kr 71 550	Kr 133 875	Kr 40 000	Kr 51 900
Kart- og oppmåling (oppr. grunneiendom)	Kr 23 150	Kr 23 485	Kr 14 800	Kr 24 300	Kr 25 700	Kr 13 080	Kr 18 750
Vann (forb. gebyr pr. m3)	Kr 19	Kr 9	Kr 23	Kr 11	Kr 12	Kr 25	Kr 17
Vann (fast abon.g.)	Kr 3070	Kr 2353	Kr 2918	Kr 3025	Kr 3046	Kr 2611	Kr 1771
Avløp (forb.gebyr pr. m3)	Kr 13	Kr 39	Kr 19	Kr 23	Kr 14	Kr 26	Kr 18
Avløp (fast abon.g.)	Kr 2772	Kr 6100	Kr 2542		Kr 2081	Kr 1702	
Feiing og tilsyn	Kr 412	Kr 429	Kr 1548	Kr 509	Kr 434	Kr 450	Kr 696

Kommunale avgifter 2026 – Sammenlignet med nabokommuner

Avgiftstype	Hitra	Frøya	Heim	Ørland	Orkland
Vann	6 042	2 477	6 703	7 427	5 442
Avløp	4 234	4 743	5 515	6 400	8 252
Renovasjon	4 730	4 730	4 730	4 394	4 730
Septiktømming	1 577	2 132	1 261	1 297	1 725
Feiing	506	402	1 782	598	527
Totalt	17 089	14 484	19 991	20 116	20 676

Selvkostoppstilling Vann

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
10*** Lønn	6 859	6 760	6 250	6 544	6 851	7 173	7 510
11*** Varer og tjenester	4 045	4 300	4 400	4 620	4 851	5 094	5 348
12*** Varer og tjenester	5 737	6 000	6 180	6 489	6 813	7 154	7 512
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenp	4	0	0	0	0	0	0
14*** Overføringsutgifter	6	11	12	12	13	13	14
Direkte driftsutgifter	16 651	17 071	16 842	17 665	18 528	19 434	20 385
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	12 052	12 490	7 454	7 851	7 888	7 760	7 856
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	12 143	13 379	14 977	15 566	16 233	16 453	16 291
Sum kapitalkostnader	24 195	25 869	22 431	23 418	24 120	24 213	24 147
Indirekte kostnader (drift og kapital)	1 339	1 248	1 279	1 311	1 343	1 377	1 411
+/- Øvrige inntekter og kostnader	-231	-155	-200	-200	-200	-200	-200
Gebyrgrunnlag	41 954	44 033	40 352	42 194	43 792	44 824	45 742
Gebyrinntekter	33 627	41 300	44 249	43 002	43 192	44 228	44 808
Herav tilknytningsgebyr	725	200	300	300	300	300	300
Selvkostresultat	-8 327	-2 733	3 897	808	-600	-597	-934
Selvkost dekningsgrad i %	80,15 %	93,79 %	109,66 %	101,92 %	98,63 %	98,67 %	97,96 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Selvkostfond 01.01	8 514	376	-2 401	1 475	2 368	1 860	1 334
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-8 327	-2 733	3 897	808	-600	-597	-934
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	189	-44	-21	85	93	70	39
Selvkostfond 31.12	376	-2 401	1 475	2 368	1 860	1 334	439

Gebyrsetter - Vann 2024 til 2030

De samlede gebyrinntektene for vann i Hitra kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten.

Årsgebyret er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. For 2026 er det beregnet at abonnementsgebyret bør settes til 3658 kroner og forbruksgebyret bør settes til 22,85 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det gir et samlet årsgebyr på 7 817 kroner for en standardabonnent med årlig vannforbruk på 182 m³.

Gebyrsetter, Vann (inkl. mva.)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Abonnementsgebyr (kr/abonnent)	3 126	3 535	3 658	4 017	4 170	4 408	4 746
Endring, abonnementsgebyr		25,0 %	3,5 %	9,8 %	3,8 %	5,7 %	7,7 %
Forbruksgebyr (kr/m ³)	19,20	22,08	22,85	22,59	22,36	22,56	22,20
Endring, forbruksgebyr		25,0 %	3,5 %	-1,1 %	-1,0 %	0,9 %	-1,6 %
Årsgebyr ved 182 m³ årlig forbruk	6 621	7 945	7 817	8 128	8 239	8 514	8 786
Endring fra året før		20,0 %	-1,6 %	3,4 %	1,4 %	3,3 %	3,2 %